

Spis treści

Wstęp	11
Część pierwsza. Od <i>Orfeusza</i> do <i>Studium o Hamlecie</i>	
Rozdział I. „Jestem komisarz policji Jan Paweł Gawlik”. <i>Orfeusz</i> według Jeana Cocteau	17
Rozdział II. „Tekst nuży, jeśli nas nie obchodzą jego idee”. <i>Kain</i> według George’a Byrona	27
Rozdział III. „Największy skandal teatralny naszej doby”. <i>Misterium Buffo</i> według Włodzimierza Majakowskiego	43
Rozdział IV. „...Byliśmy zmuszeni do wyingerowania kilku fragmentów pornograficznych”. <i>Siakuntala</i> według Kalidasy	49
Rozdział V. „Gra z pamięcią”. <i>Dziady</i> według Adama Mickiewicza	55
1. Wspólnota obrzędowa	57
2. „Strefa intuicyjna”	62
3. „Pełen guślarstwa obrzęd świętokradzki, pospólstwo nasze w grubej utwierdza ciemnocie...”	64
4. Golgota	65
Rozdział VI. „Co za ludzie, co za pokolenie...”. <i>Kordian</i> według Juliusza Słowackiego	69
1. „Waćpan przyszedłeś zwiedzić szpital waryjatów...”	71
2. „Macanie głów”	73
3. „Jakież systemata pan Doktor zachwala?”	77
4. Między <i>Dziadami</i> a <i>Akropolis</i> : ku „teatrowi ubogiemu”	82
Rozdział VII. „Tu powinien wkroczyć inspektor BHP”. <i>Akropolis</i> według Stanisława Wyspiańskiego	87
Rozdział VIII. „Proszę pana, czy ten teatr jest jeszcze teatrem?”. <i>Tragiczne dzieje doktora Fausta</i> według Christophera Marlowe’a	93
1. „Początek uczty: ogłoszenie spowiedzi publicznej”	98
2. „Akcja cofa się w przeszłość. Faust zмага się z sobą w swojej pracowni”	99
3. „Spowiedź Fausta przed wyświęceniem. Korneliusz i Waldes uczą Fausta zaklinania duchów”	100
4. „Przez las do miejsca czarów”	100
5. „Wywołanie Mefiśta: zwiastowanie”	101
6. „Umartwianie się”	101
7. „Spacer i rozmowa duchowna z Mefiśtem”	102

8. „Chrzest Fausta”	102
9. „Podpisanie cyrografu. Ogołocenie ze wszystkiego”	102
10. „Odziewanie w szaty uświęcone”	103
11. „Czytanie świętej księgi – kobieta?”	103
12. „Kuszenie świętego”	104
13. „Rozmowa o wszechświecie: Mefisto chwali muzykę sfer. Kuba i Bartek: trywialność stworzenia”	104
14. „Siedem grzechów głównych”	105
15. „Podróż do Rzymu na smokach. Faust z miłości policzkuje papieża, aby uzdrowić go z pychy”	106
16. „U cesarza: Faust wywołuje ducha Aleksandra Wielkiego. Scena z Benwoliem: Faust uzdrawia opętanego gniewem z jego dzikości, przywracając w nim dziecię (cud)”	106
17. „Akcja powraca do teraźniejszości. Faust wywołuje piękną Helenę, czyniąc aluzję do rozrodczych funkcji miłości”	107
18. „Mefisto demonstrowa Faustowi raj, który zyskałby słuchając Boga (dobra śmierć) oraz piekło za nieposłuszeństwo (zła śmierć)”	108
19. „Faust obnaża przed widzami nie ludzkość i obojętność Boga, któremu nie zależy na zbawieniu duszy ludzkiej: ekstaza najwyższego protestu, która jest początkiem wiecznego cierpienia”	108
20. „Mefisto wynosi Fausta na wieczną mękę, ofiara spełniona: ci, którym przypadła rola katów, odgrywają ją uroczyście i przyjaźnie”	109
Rozdział IX. „I Hamlet został Żydem”.	
<i>Studium o Hamlecie według Williama Szekspira i Stanisława Wyspiańskiego</i>	117
1. „Gomułka wiedział, że Polska to chłopci, Kościół i silne uczucia narodowe”	119
2. „Idzie przez łąki i moczary zaduma, polna osmętница”	121
3. „Była jakaś kurtyzana”	124
4. „Elsynorski dwór, nie tracąc swego charakteru chłopieskiego, militaryzuje się jednocześnie”	125
5. „I takie rzeczy teraz wykonywać, na których widok dzień by zbladł”	129
6. „Maszli mnie za gąbkę?”	135
7. „Twój mundur łach, twój wikt pomyje”	136
Część druga. Dokumenty, listy, rozmowy	
I. „Teatr 13 Rzędów jak zwykle eksperymentuje. Flaszen i Grotowski nie dają za wygraną”. Teatr 13 Rzędów w oczach cenzury	147
1. „Spojrzenie bardziej liberalne”	148
2. „Poprawki natury raczej reżyserskiej”	150
3. „Flaszen i Grotowski nie dają za wygraną”	152
4. „Idee ateistyczne, antywojenne czy humanitarne”	154
5. „Może zresztą Grotowski samodzielnie wyciągnie jakieś nauki”	156
6. „Spektakl niewątpliwie interesujący dla konesera”	158
II. „Tow. Kraśko. Co to jest za teatr w Opolu «13 Rzędów»...”	160
III. Dwa listy, jeden dokument	166
IV. „...a miały to być tymczasowo prymitywne warunki pracy”. Listy protestacyjne aktorów	173
V. Nie wolno upraszczać historii. Rozmowa z Edwardem Pochroniem, przewodniczącym Domu Związków Twórczych	182

VI. „Identyfikowałem się z tragicznymi bohaterami”. Rozmowa z Kazimierzem Kowalskim, dziennikarzem radiowym i pisarzem	187
VII. „Prowincjo, jak dzikie wino...”. Rozmowa z Adamem Kurczyńą, aktorem Teatru 13 Rzędów w latach 1959–1960	192
VIII. Być aktorem Grotowskiego. Rozmowa z Zygmuntem Molikiem, aktorem Teatru 13 Rzędów i Teatru-Laboratorium w latach 1959–1984	202
IX. „Oby ci się, dziecko, jakoś żyło w tym sierocińcu”. Rozmowa z Ewą Lubowiecką, aktorką Teatru 13 Rzędów w latach 1960–1962	205
X. Zupełnie jak u Kurosawy. Rozmowa z Wincentym Maszkowskim, autorem scenografii do <i>Misterium Buffo</i> i kostiumów do <i>Siakuntali</i>	212
XI. „Strasznie być wariatem w Polsce”. Rozmowa z Jerzym Gurawskim, architektem przestrzeni w Teatrze 13 Rzędów	218
XII. Gajdeburow, Grotowski i <i>Kordian</i> . Rozmowa z Andrzejem Wanatem, krytykiem teatralnym	224
XIII. Wojtuś. Rozmowa z Urszulą Bielską, kierownikiem administracyjnym (z dodatkowymi obowiązkami sekretarki) Teatru 13 Rzędów w latach 1962–1964	228
XIV. Impresario. Rozmowa z Jerzym Filingierem, organizatorem pracy artystycznej w Teatrze 13 Rzędów	236
XV. „I dystans do tego świata nie pozwalał mi tam zostać”. Rozmowa z Maciejem Prusem, aktorem Teatru 13 Rzędów w latach 1962–1963	239
Bibliografia	248
Nota bibliograficzna	256
Spis ilustracji	257
Summary	260
Indeks nazwisk	270